

Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2022. № 90. С. 53–57.

4. Замша А. В. Концепція комунікативної доступності освітнього середовища для глухих та напівглухих здобувачів освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Вип. 84, т. 1. С. 72–75.*

5. Замша А. В., Мороз І. В., Федоренко О. Ф. Специфіка забезпечення доступності освітнього простору вищого навчального закладу для студентів із порушеннями слуху. *Педагогічні науки : збірник наукових праць. 2016. Вип. 70, т. 2. С. 131–135.*

6. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами : методичний посібник / уклад. : Луценко І. В., Заєркова Н. В. ; під заг. ред. Софій Н. З. К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 66 с.

7. Zamsha A. V. The Philosophy of Inclusiveness in the Deaf and Hard-of-Hearing Students' Education. *International scientific conference «The role of psychology and pedagogy in the spiritual development of modern society» : conference proceedings, July 30–31, 2022. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2022. P. 228–231.*

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-479-8-63>

РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЯК ГОЛОВНИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ

Іванова О. С.

*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри мистецтвознавства
та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Однією з головних цінностей буття, людини є творчість. Суспільний, науково-технічний та культурний розвиток не можливий без діяльності творчих особистостей. Творча діяльність зорієнтована на створення нових матеріальних та духовних цінностей, вона відбувається на найвищому рівні та сприяє розвитку емоційної та інтелектуальної сфер особистості.

У творчості розкриваються її сутнісні сили, такі як здібності, вміння, знання, відбувається розвиток її духовного світу.

Головною ознакою творчості є створення нових цінностей матеріальної та духовної культури. Сучасні науковці, досліджуючи творчість, використовують два основні підходи, один з яких розглядає творчість як діяльність, в результаті якої створюється новий продукт, що має суспільну цінність, а другий підхід визначає творчість як засіб самореалізації людини.

Таким чином, творчість одна з головних цінностей людського буття, вона є здатністю самовираження кожної особистості. У процесі життєдіяльності людина через різні соціальні практики змінює навколишній світ на умови та засоби свого саморозвитку, вона стверджує себе у світі, виступає суб'єктом різних видів діяльності. У творчості поєднуються особистість і суб'єкт діяльності. Діяльність має соціальну спрямованість від якої залежить особистісний зміст творчості. Завдяки діяльності особистість організовує простір свого буття у культурі.

Дослідження модифікацій наукового мислення ставить завдання його поширення для більш ефективного засвоєння знань, які в інформаційному світі збільшуються в геометричній прогресії. Насамперед ідеться про наукові знання. Аналіз науки в її епістемологічних, метафізичних, аксіологічних, етичних вимірах залишається найважливішою справою соціально-філософського і філософсько-освітнього дослідження. Адже сучасна наука породжує безліч проблем, які потребують вивчення і розуміння.

Проте розуміння будь-чого вимагає осмислення, яке дає змогу відкрити нові простори культури та знання. Ці простори відкриваються через систему освіти та навчання. Разом із тим, в осмисленні (мисленні) інша сутність, ніж у простого усвідомлення і наукового пізнання, і навіть інша сутність, ніж у культури й освіти. Слово «навчання» (освіта) означає насамперед показувати зразок і встановлювати, визначати правила, як діяти та думати відповідно до цього зразка. Його друге призначення – формувати вже сформовані, наявні задатки.

Освіта має потребу в наперед існуючому зразку, який показує «шлях», і у всебічно зміцненій позиції. Вироблення всезагального освітнього ідеалу і його домінування передбачають вирішення проблемного положення людини. Ця умова зі свого боку повинна мати своєю основою віру в беззаперечну могутність розуму і його основоположень. Розум знаходить реалізацію в пізнанні, насамперед науковому. Однак для осмислення та розуміння результатів пізнання (знання) потрібна відповідно орієнтована система навчання. Інакше кажучи, освіта має бути орієнтована на науку, бути науковою освітою.

Творчість є також і загальною умовою як розвитку еволюції, так і розвитку особистості, є механізмом взаємодії певних систем, яка призводить до розвитку, до нового. Обов'язкова наявність творчого потенціалу детермінована стійкою мінливістю навколишнього середовища і динамічним характером існування людини у зовнішньому світі. Передумови творчого потенціалу можна спостерігати вже в явищі «випереджуючого відображення», коли організм здатен відчувати, передбачати події, що відбувалися раніше і мають повторитися, в явищі адаптації як механізму пристосування до зовнішнього світу шляхом змін на морфологічному й функціональному рівнях, на рівнях інстинкту та поведінки, на рівні мислення.

Адаптація у вигляді опосередкованого пристосування шляхом винахідництва, конструювання, перетворення оточуючого вже, по суті, є творчою діяльністю або «адаптаційною творчістю». Продукти саме такої творчої діяльності є початком народження матеріальної, практичної культури людства. Однак, задоволення базових потреб нижчого рівня стає передумовою актуалізації потреб вищого, духовного рівня. Реалізація вищих потреб здійснюється завдяки перетворенню психологічних потреб на зовнішні явища, наприклад, в художні образи різних видів мистецтва. Саме цей вид творчої діяльності лягає в основу духовної культури, однією з форм прояву якої є мистецтво. Іншою формою прояву духовної творчості можна вважати філософські ідеї, науку, що втілюються в понятійних або образних системах знань, уявленнях людини про світ, про саму себе.

Розвиток культури та суспільства в цілому здійснювався завдяки реалізації творчого потенціалу людини як реалізація трьох видів мотиваційно детермінованої творчої діяльності: адаптаційної, духовно спрямованої та руйнівної. Але сьогодні домінування творчості руйнівного типу, говорячи метафорично, підвело цивілізацію, культуру до краю прірви у небуття. Тому творчий потенціал людини необхідно не лише своєчасно виявляти, а й стимулювати розвиток з метою його ефективної реалізації. Вкрай важливим у цьому виховному процесі є саме спрямування творчої особистості на адекватні світоглядні позиції, на оновлення гуманістичних ідеалів й подальшу ґрунтовну розробку екзистенційних проблем існування людини та розвиток її екологічного мислення.